

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 69/2014-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. januára 2014 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha a zo sudcov Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) a Lajosa Mészárosa predbežne prerokoval sťažnosť P. K., zastúpeného advokátom JUDr. Ladislavom Csákóom, Advokátska kancelária, Hviezdoslavova 4, Rožňava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 32 P 41/2013 z 30. mája 2013 a rozsudkom Krajského súdu Banská Bystrica sp. zn. 17 CoP 44/2013 zo 16. októbra 2013, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. decembra 2013 doručená sťažnosť P. K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 32 P 41/2013 z 30. mája 2013 a rozsudkom Krajského súdu Banská Bystrica (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 17 CoP 44/2013 zo 16. októbra 2013 a žiada vydať tento nález:

„1/ Základné právo P. K. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 32 P/41/2013 z 30. 5. 2013 v spojení s rozsudkom Krajského súdu Banská Bystrica sp. zn. 17 CoP/44/2013 zo 16. 10. 2013 porušené boli.

2/ Rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 32 P/41/2013 z 30. 5. 2013 a rozsudok Krajského súdu Banská Bystrica sp. zn. 17 CoP/44/2013 zo 16. 10. 2013 zrušuje a vec vracia Okresnému súdu Banská Bystrica na ďalšie konanie.

3/ P. K. priznáva finančné zadostučinenie v sume 2.000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Banská Bystrica povinný zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4/ Okresný súd Banská Bystrica je povinný uhradiť P. K. trovy konania v sume 331,16 € (slovom tristotridsaťjeden eur a šesťnásť centov) do desiatich dní od právoplatnosti tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Ladislava Csákóa.“

Ako vyplynulo zo sťažnosti doručenej ústavnému súdu, sťažovateľ bol ako odporca účastníkom konania vedeného pred okresným súdom pod sp. zn. 32 P 41/2013, v ktorom sa domáhala mal. L. K. proti nemu zvýšenia výživného pre maloleté dieťa. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 32 P 41/2013 z 30. mája 2013 uložil sťažovateľovi povinnosť prispievať na výživu mal. L. K. zvýšeným výživným zo sumy 80 € na sumu 110 € mesačne, počnúc dňom 1. február 2013, k rukám matky.

Sťažovateľ podal proti tomuto rozsudku odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 17 CoP 44/2013 zo 16. októbra 2013 a rozsudok okresného súdu zmenil tak, že sťažovateľ je povinný platiť zvýšené výživné v období do 1. februára 2013 do 16. augusta 2013 k rukám matky a v období od 17. augusta 2013 k rukám L. K.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie s odôvodnením, že rozsudok krajského súdu bol odôvodnený spôsobom nezodpovedajúcim zákonným náležitostiam súdnych rozhodnutí. O dovolaní sťažovateľa nebolo dosiaľ rozhodnuté.

Sťažovateľ sťažnosť na porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu sp. zn. 32 P 41/2013 z 30. mája 2013 a rozsudkom krajského súdu sp. zn. 17 CoP 44/2013 zo 16. októbra 2013 odôvodnil tým, že všeobecné súdy sa vecou riadne nezaoberali, iba mechanicky odcitovali jednostranné a ničím nepreukázané tvrdenia matky mal. L. K. o zmene pomerov. Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu nemožno zistiť, z akých skutkových záverov rozhodnutie vychádza a aké právne závery z nich okresný súd urobil, neposkytuje sťažovateľovi jasnú, právne korektnú a zrozumiteľnú odpoveď, na podklade akých skutočností a dôkazov okresný súd dospel k záveru o zmene pomerov. Krajský súd sa riadne odvolacími námietkami sťažovateľa nezaoberal, v odôvodnení svojho rozhodnutia iba konštatuje, že sa stotožnil v plnom rozsahu s názorom okresného súdu a odkazuje na dôvody jeho rozhodnutia. Rozsudok okresného súdu bol potvrdený bez toho, aby pre takýto postup boli splnené zákonné podmienky. Navyše, obsah odôvodnenia rozhodnutí okresného súdu i krajského súdu nezodpovedá požiadavkám § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním

a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene alebo zjavne neopodstatnené návrhy môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Ústavný súd preskúmal na predbežnom prerokovaní sťažnosť z hľadiska existencie dôvodov podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na

konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio – inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Ako vyplýva z petitu sťažnosti, sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru jednak rozsudkom okresného súdu sp. zn. 32 P 41/2013 z 30. mája 2013 a jednak rozsudkom krajského súdu sp. zn. 17 CoP 44/2013 zo 16. októbra 2013.

Ústavný súd sa zaoberal najprv tou časťou sťažnosti, ktorá smeruje voči rozsudku okresného súdu sp. zn. 32 P 41/2013 z 30. mája 2013.

Ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity svojej právomoci skúmal, či sú splnené podmienky konania pred ním o tej časti sťažnosti sťažovateľa, ktorá smerovala voči rozsudku okresného súdu sp. zn. 32 P 41/2013 z 30. mája 2013, a dospel k záveru, že vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ústavy je vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o sťažovateľom uplatnených námietkach porušenia jeho základných práv týmto rozhodnutím okresného súdu, pretože preskúmavanie jeho postupu zveruje Občiansky súdny poriadok v tomto prípade odvolaciemu súdu. Odvolací súd vo veci o podanom odvolaní sťažovateľa rozhodol rozsudkom sp. zn.

17 CoP 44/2013 zo 16. októbra 2013. Krajský súd ako súd odvolací bol súdom, ktorému patrí právomoc posúdiť, či odvolanie žalovaného bolo dôvodné, a rozhodnúť o ňom.

Z tohto dôvodu musel ústavný súd odmietnuť tú časť sťažnosti sťažovateľa, ktorá smerovala proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 32 P 41/2013 z 30. mája 2013, pre nedostatok právomoci.

Podstatou námietok sťažovateľa je právne posúdenie postupu krajského súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 32 P 41/2013 a jeho rozsudku z 30. mája 2013 z hľadiska rešpektovania základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu upraveného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, v dôsledku namietaného porušenia ktorého sa domáha tak v konaní pred ústavným súdom, ako aj podaním dovolania Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zrušenia namietaného rozhodnutia a vrátenia veci na ďalšie konanie krajskému súdu.

V danom prípade sťažovateľ akceptoval subsidiárne postavenie ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd tým, že podal vo svojej právnej veci dovolanie ešte predtým, ako doručil ústavnému súdu sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. V okolnostiach daného prípadu sťažovateľ podaním dovolania, ako aj podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vedome vytvoril stav „dvojkoľajnosti konania“, keď by o tej istej veci mali súbežne rozhodovať dva orgány súdneho typu (najvyšší súd ako dovolací súd a ústavný súd), čo nie je v podmienkach právneho štátu rešpektujúceho princíp právnej istoty ústavne aprobovateľné. Vzhľadom na skutočnosť, že uplatnenie právomoci dovolacieho súdu v danej veci predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu, možno považovať podanie sťažnosti ústavnému súdu ešte pred rozhodnutím dovolacieho súdu o poslednom procesnom prostriedku, ktorý bol sťažovateľom využitý, za predčasné. Ústavný súd môže prijať sťažnosť na ďalšie konanie a meritórne o nej rozhodnúť až vtedy, ak príslušné orgány verejnej moci už nemajú možnosť namietaný stav zásahu do základných práv alebo slobôd napraviť.

Súčasťou konštantnej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého vyčerpanie všetkých opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných právnych predpisov, neznamená samotné podanie oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom (IV. ÚS 177/05, IV. ÚS 180/2010).

Ústavný súd už zaujal názor (podobne napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 145/2010), že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je takáto sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní.

Ústavný súd v súlade so svojou aktuálnou judikatúrou zastáva právny názor, podľa ktorého v prípadoch, ak sťažovateľ uplatní mimoriadny opravný prostriedok (dovolanie) spôsobilý zabezpečiť ochranu jeho práv, avšak najvyšší súd ho následne odmietne ako neprípustný, je lehota na podanie sťažnosti ustanovená v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde v zásade zachovaná aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu (napr. IV. ÚS 195/2010, III. ÚS 227/2010, I. ÚS 276/2010). To však platí, len pokiaľ je sťažnosť uplatnená na ústavnom súde do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bolo dovolanie ako neprípustné odmietnuté.

V takomto prípade je preto nevyhnutné, aby sťažnosť bola podaná v zákonnej lehote nielen proti rozhodnutiu dovolacieho súdu, ale aj proti rozhodnutiu súdu odvolacieho, ak ním došlo podľa názoru sťažovateľa k zásahu do jeho práv (IV. ÚS 406/2010).

Nie je preto dôvodné, aby sťažovateľ v prípade podania dovolania podal zároveň aj sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, pretože aj za predpokladu, že by dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné, nemožno sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy smerujúcu proti rozhodnutiu, ktoré predchádzalo rozhodnutiu dovolacieho súdu, odmietnuť pre jej oneskorenosť.

Vzhľadom na tieto skutočnosti sa ústavný súd podanou sťažnosťou meritórne nezaoberal, ale podľa zásady ratio temporis ju v tejto časti odmietol ako neprípustnú pre predčasnosť podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. januára 2014